

Minoo Carta I Tyaa Ra San Pablo Sii Ñiyivi Hebreo Sa Sino Iñi Tuhun Ndyoo

I cahan ra Cristo zehe ra Ndyoo
sihin yo sa cuenda zutu ra

1 Ta sa naha i cahan ra Ndyoo
cuaha xaan saha ta cuaha xaan
cuhva sihin ñiyivi sa cuu profeta, ta
i nacaty i ra cuan sihin ñiyivi sahn
sii yo tandihi sa i catyi ra Ndyoo.

²Zoco vityi nu sa cuñi ndihi
tyiemvu i tasi ra Ndyoo sii Zehe ra,
ta i cahan ra sihin yo sa cuenda ra
Ndyoo Zutu ra. Ta i saha cuenda ra
Ndyoo tandihi cuui sa iyo sii ra sii
Zehe ra. Ta sihin Zehe ra i zavaha
ra Ndyoo ñuu ñiyivi.

³Ta ndisi xaan Zehe ra Ndyoo
sihin sa ndisi sa iyo sii Zutu ra. Ta
tandihi cuui sa zavaha Zehe ra
Ndyoo, zañaha si vaty i Ndyoo cuu ra.
Ndyaca ñaha ra tandihi cuui sa iyo
sihin tuhun cahan ra. Maa ra cuu ra
i sihi vaty i cua zandasi ra cuaty i yo,
ta i zanaa ra sii si. Ta ziqui i nandoto
ra, ta i sicundyaa ra siyo cuaha
ra Ndyoo Zutu ra, ra ndyaca ñaha
andivi. Ta ndyaca ñaha ra sihin ra.

Cahnu ca Zehe ra Ndyoo
ta ziqui ángel

⁴Cahnu xaan ca i nduu Zehe ra
Ndyoo ta ziqui ángel, ta sito yo

vaty i cahnu ca ra vaty i Zehe Ndyoo
cuu sii ra. I saha ra Ndyoo zivi
cuan sii ra, ta ñiñi ca si ta ziqui zivi
ángel.

⁵Numinoo saha ta ñá catyi ra
Ndyoo sihin numinoo ángel:

Yoho cuu Zehi,

Vityi zañehi vaty i Zehi cuu suun.
Zoco i catyi ra Ndyoo sa cuenda ra
Jesús:

Yuhvi cua cuu zutu ra,

Ta maa ra cua cuu zehi.

⁶Ta quivi i cacu Zehe ra, ra cahnu
ca, ñuu ñiyivi ya, i catyi ra Ndyoo:

Nazacahnu tandihi cuui ángel

Ndyoo sii ra.

⁷Caty i ra Ndyoo sa cuenda ángel
vaty i:

Tañi taty i cuu ra, ta tañi ñúhu
cuu ra.

⁸Zoco sa cuenda Zehe ra catyi ra
Ndyoo:

Ndyoo cuun, ta cua cundyaca
ñohon tandihi cuui tyiemvu.

Ndoo xaan cua cundyaca ñohon.

⁹Cuñi xoon sa zavaha ñiyivi sa
ndoo, ta cuxaan xoon sihin sa
ña vaha.

Yucuan cuenda saha ra Ndyoo
sa zii xaan ca cuñun ta ziqui
tandihi inga ñiyivi.

¹⁰Ta inga saha i catyi tucu ra Ndyoo sihin ra:

Ra ndyaca ñaha cuun, ta nu i quisaha si i zavohon ñuu ñiyivi,

Ta i zavohon andivi sihin ndohon.

¹¹Cunaa si cuan, zoco cua ndoo moo.

Cua ndusahnu ñuu ñiyivi ta andivi tañi ndusahnu minoo zahma.

¹²Ta cua natuun sii si tañi minoo zahma ñi cuu si, ta cua nazama si tañi nazama ñiyivi sii zahma ñu.

Zoco yoho ma zamon, ta ma cuu moo ndaha ñi.

¹³Zoco numinoo saha ñá catyi ra Ndyoo sihin minoo ángel:

Cundyoon siyo cuehi ndya cua zahacanei sii tandihi ra xaan iñi suun ta ziqui cua cuhve sa cundyaca ñohon sii tandihi ra.

¹⁴Ña tacuan catyi ra Ndyoo sihin ángel vaty muzu ñi cuu ra cuan. Tasi ra Ndyoo sii ra sa cua tyindyee ra ta zacuenda ra sii ñiyivi cua zacacu ra Ndyoo.

Cahnu xaan cuu cuhva zavaha ra Ndyoo sa cua zacacu ra sii ñiyivi

2 Yucuan cuenda cuñi si sa sino xaan iñi yo sii sa ndisa sa siñi yo, coto zandoo yo sii si.

²I sityiño ra Ndyoo ángel, ta i nacaty ra ley ra Ndyoo sihin ra Moisés. Sihin ley cuan i sindyaca ñaha maa ra Ndyoo quivi cuan, ta ñu ñá tyaa yahvi i ndoho ñu tandihi saha tañi tahan si.

³Ta maa tucu yo, ma cuu cacu yo tatu ma tyaa yo yahvi cuhva i

cahan ra Jesucristo ra ndyaca ñaha sii yo, cuhva cua zacacu ra sii yo. Cahnu xaan cuu cuhva i zavaha ra. Ta ra i siñi sa cahan ra Jesús i nacaty ra sihin yo cuhva i catyi ra.

⁴Ta i zañaha casi ra Ndyoo vaty sa ndisa cuu tuhun cuan vaty i zavaha ra zeña ta cuaha nuu sa ndyityi, ta i saha ra cuaha cuhva sa cuu zavaha ñiyivi sihin cuhva sa saha Taty i ra, cuhva cuñi maa ra Ndyoo.

Ra Jesús cuu ra cua cuhva sa cacu ñiyivi

⁵Ña saha ra Ndyoo sa cua cundyaca ñaha ángel sii ñuu ñiyivi sa cua coo ityi nuu ca, ñuu ñiyivi sa cahan maa yo tuhun.

⁶Zoco iyo nu catyi Tuhun Ndyoo tyehen cuhva cahan minoo ra profeta sihin ra Ndyoo sa cuenda ra Cristo:

¿Ñaa ra cuu minoo rayii ta nacohon xaan iñun sii ra, Ta ñaa cuenda zacahnu xoon sii ra cu zehe ñiyivi?

⁷Zuhva ni quivi, quivi ndyaa ra ñuu ñiyivi cua zanduluhlu xoon sii ra ta ziqui ángel, Ta cuee ca cua zanducahnu xoon sii ra,

Cua cuhva xoon cuhva sii ra, ta tyaa xoon yahvi sii ra;

⁸Ta sohon sa cundyaca ñaha ra tandihi cuii sa iyo.

Quivi i saha ra Ndyoo sa cundyaca ñaha ra sii tandihi, ñahñi sa cua cumañi sa ma cuu cundyaca ñaha ra. Zoco tañaha ca cua ndyehe yo sa cundyaca ñaha ra sii tandihi cuii.

⁹Zoco ndyehe yo sii ra Jesús, ra i quisi ndya gloria. Luhlu ca i nduu

ra ta ziqui ángel zuhva ñi quivi. Ta vityi zacahnu xaan ra Ndyoo sii ra ta saha xaan ra cuhva sii ra vatyí i sihi ra sa cuenda maa yo. Vaha xaan cuu maa ra Ndyoo, ta yucuan cuenda i sihi ra Jesús sa cuenda tandíhi ñiyivi ñuu ñiyivi.

¹⁰Maa ra Ndyoo i zavaha tandíhi, ta sa cuenda maa ra i sino sí. Vaha cuu si sa saha ra sa ndyehe ra Jesús tundoho vatyí cuhva cuan cua cuu ra Jesús sa cuenda tandíhi ñiyivi ñuu ñiyivi. Sihin cuhva i zavaha ra Jesús ta i zacacu ra sii cuaha xaan ñiyivi, ta cuu nduu ñu ñiyivi ra Ndyoo ta cuhun ñu gloria. Ta sihin tundoho sa i ndyehe ra Jesús ta i nduu ra ra cua cuhva sa cua cacu ñiyivi. Cuhva cuan i zavaha ra tandíhi sa cuñi maa ra Ndyoo.

¹¹Ñiyivi sa sa nduvaha sihin ra Ndyoo ta ra i zanduvaha sii ñu, iin ñi Zutu ñu. Yucuan cuenda ña cahan nuu ra zanduvaha sii ñu sa catyi ra vatyí tahan ra cuu sii ñu.

¹²Tyehen catyi ra:

Ndyoo Zuti, cua quehin tuhun nuu yañi,

Cua zacahni suun nu yucu ñiyivi sino iñi suun.

¹³Ta inga saha i catyi ra:

Nii xaan cua cuu iñi sii Zuti.

Ta inga tucu saha i catyi ra:

Ica vii ya sihin zehi, ñiyivi i saha ra Ndyoo sii.

¹⁴Zehe ra Cristo, coño ñuhu ta ñiñi cuu ñu. Yucuan cuenda i nduu tucu ra Jesús minoo ñiyivi sa iyo coño ñuhu ta ñiñi. Vatyí tatu cua nduu ra minoo ñiyivi cua cuu cuu ra, ta sihin cuhva cuan zanaa ra cuhva iyo sii cuihna. Vatyí maa ra cuihna cuu ra i quisaha sihin tuhun sa sihi ñiyivi.

¹⁵Zoco sihin cuhva sa sihi ra Jesús ta i zanaa ra cuhva sa sahñi cuii cuihna sii ñiyivi, ta zacacu ra Jesús sii ñiyivi sihin tuhun sa yuhu xaan ñu coto cuu ñu. Tañi sa nuhñi ñiyivi tandíhi quivi i cuu si vatyí i yuhu xaan ñu sa cuu ñu.

¹⁶Ndisa cuii vatyí ñá quisi tyindyee ra Jesús sii ángel. Zoco quisi tyindyee ra sii tandíhi zehe ra Abraham.

¹⁷Yucuan cuenda i nduu ra ñiyivi sa ndisa tañi tandíhi maa yo, ra cu yañi ra. Ta sa cuenda cuan cundahvi xaan iñi ra sii yo. Zavaha ra tandíhi sa catyi ra Ndyoo, ta cuu ra zutu ya cahnu sa cuenda yo ityi nuu ra Ndyoo. Ta i tyiyahvi ra sa cuenda cuatyí ñiyivi.

¹⁸Maa ra i ndyehe xaan tundoho cuhva i nducu coto ihñi cuihna sii ra, zoco ñahñi sa ña vaha i zavaha ra. Ta yucuan cuenda cuu xaan tyindyee ra sii ñiyivi quivi nducu coto ihñi cuihna sii ñu.

Ra Jesús, cahnu ca ra ta ziqui ra Moisés

3 Yucuan cuenda, ndoho hermanos, i casi ra Ndyoo sii ndo vatyí cua zanduvaha ra sii ndo. I casi ra sii ndo vatyí cuhun ndo gloria. Vityi cuñi sa cua nacañi iñi ndo sa cuenda ra Jesús. Maa ra cuu ra i tasi ra Ndyoo sihin tyiño ra. Ta ra cu zutu ya cahnu cuu ra sa cuenda maa yo, ta sino xaan iñi yo sii ra.

²I tava ra Ndyoo tyiño sii ra Jesús sa cuu ra zutu ya cahnu sa cuenda yo, ta i zavaha ra tandíhi sa cuñi maa ra Ndyoo. Tañi ra Moisés i zavaha ra tandíhi sa cuñi ra Ndyoo

nu i siyucu ñiyivi hebreo quivi cuan. Ta ñiyivi hebreo i cuu ñiyivi sii maa ra Ndyoo.

³Ta cahnu ca ra cuu ra Jesús ta ziqui ra Moisés vatyí ñiñi ca cuu ra zandaa minoo vehe ta ziqui maa si.

⁴Tahan tahan vehe sa iyo, iyo ra zandaa sii si, zoco ra i zavaha tandihí cuu maa ra Ndyoo.

⁵Vaha xaan sa i zavaha ra Moisés sihin ñiyivi ra Ndyoo quivi cuan, zoco minoo muzu ra Ndyoo ñi i cuu maa ra ta minoo ra saha sa ndaa ñi i cuu ra. I nacatyí ra sihin ñiyivi tandihí sa i catyí ra Ndyoo sihin ra.

⁶Zoco ra Cristo cuu ra zehe ra Ndyoo, ta i zavaha ra tandihí sa i catyí ra Ndyoo. Ndyaca ñaha ra sii tandihí ñiyivi sa sino iñi sii ra Ndyoo. Ta maa yo cuu vehe ra Ndyoo tatu ma yuhu yo cahan yo tuhun ra ndya cuhva ndya cua quisi tucu ra Jesús. Ta tatu zii xaan cuñi yo nii ñi sa ndatu yo sii ra.

Cua quitatu ñiyivi sa sino ndisa cuii iñi sii ra Ndyoo

⁷Yucuan cuenda catyí Tatyí Ii ra Ndyoo:

Vityí tatu siñi ndo sa cahan ra Ndyoo,

⁸Ma zandundava xaan ndo iñi ndo,

Tañi i zavaha ñiyivi hebreo quivi i nducu coto ihñi ñu sii ta i zacuxaan xaan ñu sii nu i sica noo ñu minoo nu ityí xaan.

⁹Yucuan i nducu coto ihñi xaan ñu sii vazu i ndyehe ñu cuhva i zavehi uu xico cuiya.

¹⁰Yucuan cuenda i cuxein sihin ñiyivi cuan,

Ta i catyí: “Tandihí saha zandoo ñu ityí vaha ta sica noo ñu minoo ityí ña vaha, ta zandavi ñaha si sii ñu, Ta ña cuñi ñu coto ñu cuhva cuñi sa cua zavaha ñu.”

¹¹Ta i cuxaan xein, ta i catyí: “Sa ndisa cuii vatyí ma cuhva mi sa cua saa ñu nu i zanduvehi nu cua quitatu ñu.”

¹²Tacuan i catyí ra Ndyoo. Yucuan cuenda coto vaha ndo sii ndo hermano coto ñaha ma sino ndisa cuii iñi ndo sa cahan ra Ndyoo, ta cua zaña ndo sii ra Ndyoo ndito ta cuhun ndo inga ityí.

¹³Cuhva ndo tundyee iñi sii minoo ndo ta sii inga ndo tandihí quivi nii ñi sa cuu ca, ta cuhva cuan, yoñi ndo cua zandavi ñaha cuatyí sii. Vatyí tatu zandavi ñaha cuatyí sii ndo cua zanduñihi ndo iñi ndo ta ma tyaa ca ndo yahvi sii ra Ndyoo.

¹⁴Tatu nii xaan cuu iñi yo sii ra Ndyoo ndya cuhva ndya cua ndihi ñuu ñiyivi, iin ñi cua ñihi yo sa vaha sihin ra Cristo.

¹⁵Ta ma naa iñi ndo vatyí vityí cuu nu catyí ra Ndyoo:

Vityí tatu cuiñi ndo sa cahan ra Ndyoo,

Ma zanduñihi ndo iñi ndo tañi i zavaha ñiyivi hebreo quivi i zacuxaan ñu sii.

Catyí ra Ndyoo.

¹⁶¿Ta yoo cuu ñiyivi i siñi sa cahan ra Ndyoo ta i zacuxaan ñu sii ra? Ñiyivi cuan cuu ñu cuahan sihin ra Moisés. Ta cuahan ra ityí nuu, ta i tava ra sii ñu ñuu Egipto quivi cuan.

¹⁷¿Ta yoo sihin i cuxaan ra Ndyoo uu xico cuiya? Zuun ñi sihin ñiyivi

cuan i cuxaan ra vatyí i zavaha ñu cuatyí, ta yucuan cuenda i sihi ñu sisi cuhu ityi cuahan ñu.

¹⁸¿Ta yoo sii saha ra Ndyoo tuhun ra vatyí ma cuhva ra sa cua saa ñu nu cua quitatu ñu? I saha ra tuhun cuan sii ñiyívi ñá tyaa yahvi sii ra.

¹⁹Ta cuhva cuan ndyehe yo vatyí ñá cuu quíhvi ñu vatyí ñá sino ca iñi ñu sa catyi ra Ndyoo.

4 Vityi iyo ca tuhun i saha ra Ndyoo sa cuenda sa quíhvi ñiyívi ra nu cua quitatu ñu. Yucuan cuenda cuñi si sa cuyuhu yo coto coo zuhva maa ndo sa cua catyi ra Ndyoo vatyí ma cuu quíhvi ndo.

²Ndisa vatyí sa ñihi maa yo Tuhun Vaha ra Ndyoo tañi i ñihi ñiyívi sahnu hebreo sii si. (Tuhun cuan cuu nu i catyi ra Ndyoo vatyí cua cuhva ra minoo nu cua quitatu yo), zoco ñá tyindyee si sii maa ñu vatyí ñá sino ndisa cuii iñi sii si.

³Ta maa ñi maa yo sa sino iñi, cuu quíhvi yo nu cua quitatu yo tañi sa catyi maa ra Ndyoo:

Sa cuxein ta sehi tuhin vatyí ñiyívi ña sino iñi sii,

Ma cuu quíhvi ñu nu cua quitatu ñu.

Catyí ra Ndyoo. Tacuan i catyi ra vazú sa ndyaa listo si ndya quívi i ndíhi zavaha ra ñuu ñiyívi.

⁴Vatyí iyo nu i catyi ra tyehen sa cuenda quívi cu usa cuan: “I quitatu ra Ndyoo quívi cu usa cuan, ta ñá zatyíño ca ra quívi cuan.”

⁵Ta iyo tucu nu catyi si tyehen: “Ndaha cuii ñi ma cuu quíhvi ñu nu cua quitatu ñu sihin.” Catyi ra Ndyoo.

⁶Iyo ca ñiyívi cua quíhvi vatyí ñiyívi i ñihi tuhun cuan sa xihna ñi,

ñá cuu quíhvi ñu vatyí ñá tyaa ñu yahvi sii ra Ndyoo.

⁷Yucuan cuenda i saha tucu ra Ndyoo inga saha sa cua cuu quíhvi ñiyívi. I cahan ra Ndyoo sihin ra David, ta i nacatyí ra David tyehen, cuhva i catyi tucu ra Ndyoo inga saha zuun ñi cuhva tañi i catyi ra sihin ñiyívi hebreo ta sa naha:

Vityi tatu cuiñi ndo sa quehin, Ma zañihi ndo iñi ndo.

⁸Tatu sa i sindyaca ra Josué sii ñiyívi nu cua quitatu ñu sa ndisa cuii, ma cahan ca ra Ndyoo inga saha sa cuenda inga quívi nu cua cuu quíhvi ñiyívi nu cua quitatu ñu.

⁹Zoco i cahan ra cuhva cuan vatyí cumañi ca quíhvi ñiyívi ra Ndyoo nu cua quitatu ñu sa ndisa cuii.

¹⁰Tatu sa quíhvi minoo ra nu saha ra Ndyoo nu cua quitatu ra, sa zandoo ra cuan tyíño ra ta quitatu ra tañi i quitatu ra Ndyoo quívi sa ndíhi zavaha ra ñuu ñiyívi.

¹¹Yucuan cuenda nanducu xaan yo cuhva quíhvi yo nu cua quitatu yo yucuan; natyaa yo yahvi sii ra Ndyoo coto cuu yo tañi i cuu ñiyívi hebreo ta sa naha ta ma cuiñihi yo saa yo.

¹²Vatyí tandíhi cuii tuhun cahan ra Ndyoo, ndito si, ta iyo xaan cuhva sihin si. Ñihi xaan si tañi minoo espada ta cuiñihi si saa si ndya añima yo ta ndya sa siñi tuñi sii yo. Ta zañaha casi Tuhun Ndyoo sii yo ñaa sa sica iñi yo sihin añima yo tatu vaha si a ña vaha si.

¹³Ñahñi maa sa cuu cuxehe nuu maa ra Ndyoo. Sito maa ra tandíhi cuii sa zavaha tandíhi ñiyívi nacahnu ñuu ñiyívi. Ta cua

nacuhva cuenda yo sii ra tandihí cuí sa zavaha yo.

Ra Jesús cuu ra cu zutu ya cahnu

¹⁴Ra Jesús, zehe ra Ndyoo cuu sii ra, ta maa ra cuu zutu ya cahnu sa cuenda yo ityi nuu ra Ndyoo ndya gloria. Yucuan cuenda natiin cuenda vaha yo kuhva sa sino xaan iñi yo sii ra.

¹⁵Vatyí ra cu zutu ya cahnu sa cuenda maa yo, cutuñi iñi ra ñaa cuenda cuñi yo zavaha yo cuatyí vatyí i nducu coto ihñi cuihna sii ra tandihí cuí kuhva tañi nducu coto ihñi ra sii maa yo, zoco ñá zavaha ra Jesús numinoo cuatyí.

¹⁶Yucuan cuenda ña vaha sa yuhu yo. Nacaca xaan yo sii ra Ndyoo vatyí tyindyee ra sii yo. Ta cua tyindyee ra sii yo vatyí cua cundahvi iñi ra sii yo, ta cua zaha ra tumañi iñi ra sii yo ta tyindyee ra sii yo tatu iyo sa siñi ñuhu sii yo.

5 Tandihí ra cu zutu ya cahnu sa cuenda ñiyivi hebreo, ñiyivi cuu maa ra. I casi ra Ndyoo sii ra vatyí cua cahan ra sa cuenda tandihí ñiyivi ityi nuu ra Ndyoo. Sahñi ra quití ta saha tucu ra inga sa saha maa ñiyivi sa cuenda cuatyí ñu.

²Iyo saha i zavaha tucu maa ra sa ña vaha. Yucuan cuenda cutuñi iñi maa ra kuhva iyo ñiyivi, ta vii xaan i sicoo ra sihin ñiyivi tondo ta sihin ñu i zaña ityi vaha tatu i ndu-uu iñi ñu cuatyí ñu.

³Ta sa cuenda cuatyí ñiyivi ta cuatyí tucu maa ra, ñiñi xaan cuñi sí sa cua cahñi ra quití.

⁴Zoco yivi maa ra i catyi vatyí cua quihin ra tyiño sa cuu ra ra

cu zutu. Maa ra Ndyoo i casi sii ra, zuun ñi kuhva tañi i casi ra sii ra Aarón.

⁵Ta zuun ñi kuhva cuan, ñá zanduñiñi ra Cristo sii ra, ta yivi maa ra catyi vatyí cua nduu ra minoo ra cu zutu ya cahnu. Ña tacuan. Maa ra Ndyoo cuu ra i casi sii ra Cristo. I catyi ra Ndyoo sihin ra:

Yoho cuu zehi;

Vityí zanducahnu mi suun.

⁶Ta inga saha i catyi ra Ndyoo sihin ra tyehen:

Minoo ra cu zutu cua cuun tandihí cuí tyiemvu.

Cua cuun tañi ra Melquisedec.

⁷Quiví i cuu ra Jesús minoo ñiyivi ihya ñuu ñiyivi, i cahan xaan ra sihin ra Ndyoo, ta ñihi xaan i sacu ra ta i sica xaan ra tumañi iñi sii ra vatyí cuu zacacu ra Ndyoo sii ra ta ma cuu ra. Ta i siñi ra Ndyoo sa cahan ra vatyí cua zavaha ra tandihí sa catyi ra Ndyoo.

⁸Ta vazu zehe ra Ndyoo cuu sii ra Jesús, zoco sihin kuhva i ndyehe ra tundoho ta i cutuhva ra tyaa ra yahvi sii ra Ndyoo.

⁹Ta sa yaha cutuhva ra tandihí sa cuñi ra Ndyoo sa coto ra, ta ziquí i ñihi ra kuhva saha ra sa cundito ñiyivi tandihí cuí tyiemvu, tandihí ñiyivi tyaa yahvi sii ra

¹⁰vatyí i casi ra Ndyoo sii ra sa cuu ra minoo ra cu zutu ya cahnu zuun ñi kuhva tañi i cuu ra Melquisedec.

**Ica xaan zandoo yo Tuhun
Ndyoo tatu sa sino iñi yo**

¹¹Iyo cuaha xaan sa cuñi catyi sa cuenda ra Cristo, zoco yii xaan cua

zacutuñi vehi iñi ndo vatyi zoho xaan ndo.

¹²Vityi sa naha sino iñi ndo, ta tahan si cuu ndo maestro sii inga ñiyivi. Zoco sii maa ndo siñi ñuhu ca sa zañaha ñiyivi sii ndo inga saha zuhva zuhva ñaa sa catyi Tuhun Ndyoo. Cuu ndo tañi sa lee. Ndyo vityi sihi ca ndo zicui, ta ña cuu casi vaha ndo xita. Quehin ziqui minoo cuhva, cuhva iyo ndo sihin Tuhun Ndyoo.

¹³Tatu sihi ca ndo zicui cuñi si catyi si vatyi ña cutuñi vaha iñi ndo Tuhun Ndyoo, ta cuu ndo tañi sa lee.

¹⁴Ta ña cuu casi vaha ndo xita ta cuu ndo tañi ñiyivi sahnu sa cuenda Tuhun Ndyoo tatu ma quisaha nacoto xihna ndo ñaa sa cuu sa vaha ta ñaa sa cuu sa ña vaha ta zavaha ndo maa ñi sa vaha.

6 Yucuan cuenda, nazandoo yo cuhva i cuu yo ta nu quisaha sino iñi yo sii ra Cristo, ta nacuahnu yo sa ndisa cuii sihin Tuhun Ndyoo. Ma nacani tucu ndo inga saha Tuhun Ndyoo añima ndo ta ziqui naquisaha ndaca tucu ndo tucahnu iñi sii ra Ndyoo ta quisaha sino tucu iñi ndo uu a uñi tahan saha.

²Ma zacuahha xaan ca yo ziqui cuhva yozo caa cua coo ndutya ñiyivi ta yozo caa ñihi ñiyivi Tatyí Ii. Ta ma zacuahha xaan ca yo sa cuenda yozo caa cua nandoto ñiyivi ta cuhva cua tasi tuñi ra Ndyoo sii ñu.

³Tatu cua cuhva ra Ndyoo, vityi cua yaha yo ityi nuu ca ta cahan yo inga ca tuhun.

⁴⁻⁶Ñiyivi sa sito Tuhun Ndyoo sa ndisa ta ñihi ñu sa vaha sa saha

ra Cristo sii ñu ta tiin cuenda ñu sii Tatyí Ii, ta tatu sa sito ñu vatyi vaha xaan cuu Tuhun Ndyoo ta tuu iñi ñu vatyi saha xaan ra Cristo cuhva sii ñiyivi sino iñi sii ra. Tatu sa sito ñu tandihi cuhva cuan ta zandoo ñu sii ra Cristo ta catyi ñu vatyi ña vaha ra ta ña sino ca iñi ñu, ma cuu ca zasino yo iñi ñiyivi sa caa tacuan. Ma zama tucu ñu cuhva iyo ñu inga saha. Inuu ñi nduu ñu sihin ñiyivi i sañi sii ra Cristo nuu cruz vatyi sihin cuhva zavaha ñu ta sihin cuhva sa quiñi cahan ñu saha xaan ñu ticahan nuu sii maa ra Cristo vatyi cahan xaan ñiyivi sii ra sa cuenda cuhva zavaha ñu.

⁷Tañi cuhva sii minoo ñuhu. Tatu coon vaha zavi nuu si ta sahnu vaha itu a ñaa sa tasi ñiyivi yucuan, tyindyee ñuhu cuan sii ñu, ta ñihi ñuhu cuan sa vaha sii ra Ndyoo.

⁸Zoco tatu saha si maa ñi iñu ta yucu sa ñahñi yahvi ndyaa, ñahñi yahvi ndyaa tucu ñuhu cuan. Cua catyi ñiyivi vatyi ña vaha si, ta cua cayu si.

**Nii xaan cuu iñi yo vatyi
sa sito yo vatyi cua ñihi yo
sa vaha xaan cuee ca**

⁹Ndoho hermanos, cuñi xein sii ndo, ta vazú quehin sa tacuan, zoco site vatyi iyo vaha maa ndo sihin Tuhun Ndyoo, ta ña iyo ndo tañi ñuhu ña vaha cuan. Site vatyi zavaha maa ndo sa vaha tañi zavaha ñiyivi cua cacu.

¹⁰Vatyi ndoo xaan cuu maa ra Ndyoo, ta ma naa iñi ra cuhva i zatyíño ndo tyíño ra ta cuhva cuñi xaan ndo sii ñiyivi ta tyindyee ndo sii inga ñiyivi sino iñi sii ra vatyi

cuñi xaan ndo sii maa ra. Ta tacuan zavaha ndo ndya cuhva ndya vityi.

¹¹Ta cuñi xein sa cua sino vaha iñi tahan tahan ndo sii ra Cristo ndya cua cuhva ra Ndyoo sa cundito ndo tandihi cuii tyiemvu.

¹²Ta cuhva cuan ma cuzusa ndo, zoco cua zavaha ndo cuhva zavaha ñiyivi sino xaan iñi sii ra Ndyoo. Vatyí maa ñu zandyee xaan ñu iñi ñu ndyehe ñu tundoho, ta ma zaña ñu sa sino iñi ñu vatyí sihin cuhva cuan cua ñihi ñu sa vaha sa catyi ra Ndyoo sa cua cuhva ra sii ñu.

¹³Quivi i catyi ra Ndyoo sihin ra Abraham vatyí ndisa cuii cua cuhva maa ra minoo sa cua cuhva ra sii ra Abraham, ñá ñihi ra Ndyoo zivi inga ra cahnu ca cua cahan ra ta cua coto ra Abraham vatyí ndisa cuii sa cahan ra. Yucuan cuenda i cahan ra Ndyoo zuun ñi sihin zivi maa ra vatyí ñahñi inga ca zivi cahnu ca tañi zivi maa ra Ndyoo.

¹⁴Tyehen i catyi ra Ndyoo sihin ra Abraham: “Ndisa cuii cua tyindyeyi suun, ta cua zanducuaha xein suun.” Catyi ra.

¹⁵Ta ra Abraham i zandyee ra iñi ra ta i ndatu ra quiivi cua cuhva ra Ndyoo sa sa catyi ra. Ta ndisa i ñihi ra Abraham sii si.

¹⁶Cuhva iyo ñiyivi ñuu ñiyivi, tatu saha minoo ra tuhun ra sii ñu sa cuenda minoo tyiño sa cua zavaha ra, saha tucu ra cuan zivi inga ra cahnu ca ta zivi tucu maa ra vatyí tatu ma zavaha ra cuhva catyi ra, cua tasi tuñi ra cahnu cuan sii ra. Ta sihin cuhva cuan ta ndoo ñiyivi vaha vatyí sito ñu vatyí cua zavaha ra cuhva sa sa catyi ra.

¹⁷Ta zuun ñi cuhva cuan i zavaha ra Ndyoo. I cuñi ra zañaha ra

sii ñiyivi vatyí ndisa cuii ra sa cahan ra ta ña zama ra inga cuhva, yucuan cuenda i cahan ra zuun ñi sihin zivi maa ra.

¹⁸Tacuan i zavaha ra. I saha ra tuhun ra ta i saha ra zivi ra, ta nduu tahan si cuan ma cuu zama si vatyí ma cuu cuvatyá ra Ndyoo. Ta yucuan cuenda maa yo, ra sa quihvi nu cua zacacu ra Ndyoo sii yo, cuu cuniñi xaan iñi yo ta cuu tiñi cuenda vaha xaan yo cuhva i catyi ra Ndyoo vatyí cua cuhva ra sii si sii yo.

¹⁹Tañi minoo barco, iyo minoo caa vee xaan sa zanoo ñiyivi sisi ndutya ityi zuhma barco ta ma cuu cahun barco cuan ndya vaha ñi. Ta tacuan tucu maa yo. Ma caca xaan iñi yo tatu cacu yo a ma cacu yo vatyí tuhun i saha maa ra Ndyoo sii yo, ndoo si sihin yo tandihi cuii tyiemvu. Ta vityí sa cuenda sa ñi iñi yo sii sa catyi maa ra Ndyoo sihin yo ta cuu si tañi sa sá saa yo gloria

²⁰vatyi sa cuahan maa ra Jesús ndya indyacuan. Sa cuahan maa ra ityi nuu ca sa cuenda maa yo. Ta yucuan i ñihi ra minoo tyiño sa ma ndihi sa cuu ra ra cu zutu ya cahnu zuun ñi cuhva tañi i cuu ra Melquisedec.

Zutu ya cahnu cuu ra Jesús zuun ñi cuhva tañi i cuu ra Melquisedec

7 Ra Melquisedec i cuu ra rey ñuu Salem, ta i cuu ra ra cu zutu cuenda ra Ndyoo cahnu. Ta minoo saha i tahan ra sii ra Abraham sa nasaa ra ta sa yaha sañi ra sii ohon tahan rey. Ta i zoco ñaha ra Melquisedec sii ra Abraham.

²Ta tandihí ndaha tyiño ta xuhun i nama ra Abraham sii rey ra i sahñi ra, i saha maa ra minoo sa tahan tahan usi tahan si sii ra Melquisedec. Zivi maa ra Melquisedec cuñi si catyi si “rey ra ndoo xaan”. Ta rey i cuu ra ñuu Salem. Ta sa yucuan cuñi si catyi si minoo nu cua cuyucu ñiyivi sihin sa taxi ñi.

³Ñahñi nu catyi si yoo ra cuu zutu ra Melquisedec a yoo ña cuu zihí ra a yoo cuu inga ñiyivi sii ra. Ta ñahñi nu catyi si ama i cacu ra a ama i sihi ra. Cuu ra minoo ra cu zutu tandihí cuii tyiemvu tañi ra cu Zehe ra Ndyoo.

⁴Zaha ndo cuenda vatyí minoo ra ñiñi xaan cuu ra vatyí ra Abraham i cuu ra zutu sii tandihí ñiyivi sa sino iñi sii ra Ndyoo, ta i saha xaan ra sa vaha sa i nama ra sii ra Melquisedec.

⁵Catyí ley ra Ndyoo vatyí tandihí zehe ra Leví, ra cuu ra cu zutu, cuu quihin ra xuhun ñiyivi. Cuu quihin ra minoo sa tahan tahan usi tahan xuhun ñu. Cuu quihin ra xuhun cuan sii ra tahan ra.

⁶Zoco yivi ra tahan ra Abraham i cuu sii ra Melquisedec, zoco zuun ñi i quihin ra Melquisedec xuhun ra Abraham ta i zoco ñaha ra sii ra Abraham. Ta sii ra Abraham, i saha xaan ra Ndyoo tuhun ra.

⁷Sito tandihí ñiyivi vatyí ra cahnu ca cuu ra zoco ñaha sii inga ra.

⁸Ra cu zutu, ñiyivi sii ra Leví, quihin ra xuhun ñiyivi, ta cuee ca ta cua cuu ra, zoco cahan Tuhun Ndyoo sa cuenda ra Melquisedec tañi sa ndito ca ra.

⁹Ta ra Leví ta zehe ra, cuu ra tuhva quihin xuhun ñiyivi sa

cuenda tyiño ra sa cuu ra ra cu zutu, zoco cuu catyi yo vatyí i tyiyahvi ra Leví xuhun sii ra Melquisedec quivi i tyiyahvi maa ra Abraham vatyí ñiyivi sahnu ra Leví i cuu sii ra Abraham.

¹⁰Vatyí cua cuu ra Leví tata ra Abraham quivi i tahan ra Melquisedec sii ra Abraham.

¹¹Saha ra Ndyoo ley ra sii ra Moisés zehe ra Leví. Ta catyi ley cuan vatyí tata ra Leví cua cuu ra cu zutu. Tatu sa vatyí cuu nduvaha ñiyivi sihin ra Ndyoo sihin cuhva i zavaha zehe ra Leví, ra cuu ra cu zutu, ña siñi ñuhu sa tasi ra Ndyoo sii inga ra cu zutu tañi ra Melquisedec (ta ra Cristo cuu ra i tasi ra Ndyoo). Tatu ñá siñi ñuhu ra Cristo, cua tasi tucu ra Ndyoo sii inga ra cu zutu, ra cu zehe ra Leví, zoco ñá zavaha ra tacuan.

¹²Ta quivi i tasi ra Ndyoo sii inga nuu ra cu zutu, yucuan ta i nazama ley ra.

¹³Ta ra sa cahan yo tuhun ihya (ra Cristo cuu ra) ta yivi zehe ra Leví cuu sii ra. Ta ñiyivi sii ra ña tahan si sii ñu cahñi ñu quití ta cuhva ñu sii ti sii ra Ndyoo nu altar.

¹⁴Ra Judá i cuu ñiyivi sahnu sii ra Jesús, ta ñá catyi ra Moisés vatyí cua coo ra cu zutu sii ñiyivi sii ra Judá.

¹⁵Zoco ndisi xaan ndyehe yo vatyí i zama ra Ndyoo cuhva tuhva ñiyivi sii ra vatyí i quisi ra Cristo ta cuu ra ra cu zutu ya cahnu zuun ñi cuhva i cuu ra Melquisedec.

¹⁶Yivi tata ra Leví i cuu sii ra Cristo. Ta yucuan cuenda ña tahan si sa cuu ra ra cu zutu. Zoco cuu ra zutu vatyí iyo xaan cuhva sii ra ta vatyí ma cuu cuu ra.

¹⁷Ta tacuan i catyi minoo ra tyaa Tuhun Ndyoo nu i tyaa ra tyehen:

Yoho cua cuu minoo ra cu zutu tandihi cuii tyiemvu

Zuun ñi cuhva tañi i cuu maa ra Melquisedec.

¹⁸I tyaa siyo ra Ndyoo sii ley sahnu cuan vatyí ñá cuu tyindyee si sii ñiyivi

¹⁹vatyí ñá zanduvaha si sii ñiyivi sihin ra Ndyoo. Zoco vityi iyo inga cuhva vaha ca, ta sa cuenda maa si cuu tuhva yo sii ra Ndyoo (vatyi zanduvaha ra Cristo sii yo sihin ra Ndyoo).

²⁰I saha ra Ndyoo zivi ra quivi i catyi ra vatyí ma naa cuhva sa cuu ra Cristo minoo ra cu zutu tandihi cuii tyiemvu.

²¹Ñá cahan ra Ndyoo cuhva cuan sa cuenda inga ra cu zutu, zoco ñihi xaan i cahan ra Ndyoo ta i saha ra zivi ra quivi i saha ra tyiño sii ra Cristo, ta i catyi ra:

Sa cahan ra Ndyoo, ta ma zama ra inga cuhva:

“Yoho cua cuu minoo ra cu zutu tandihi cuii tyiemvu

Tañi ra Melquisedec.”

²²Sa cuenda ra Cristo, vaha xaan ca tyiño saa ya ta ziqui tyiño sahnu.

²³Cuhva i sicoo tyiño sahnu cuan, cuaha xaan ra cu zutu i sicoo vatyí tuhva ra cuan sihi ta ziqui ñá cuu ca zavaha ra tyiño cuan.

²⁴Zoco ra Cristo cuu ra cu zutu tandihi cuii tyiemvu vatyí ma cuu ca ra cuan.

²⁵Yucuan cuenda cuu zacacu ndisa cuii ra sii tandihi ñiyivi natuhva sii ra Ndyoo sa cuenda maa ra vatyí ndito ra tandihi cuii tyiemvu, ta cuu cahan ra sihin ra Ndyoo sa cuenda yo.

²⁶Maa ra cuu ra cu zutu sa siñi ñuhu sii yo vatyí ii xaan ra; yoñi cuu tyaa cuatyí sata ra. Numinoo saha ta ñá zavaha ra sa ña vaha. Vazu ñiyivi cuu ra tañi maa yo, zoco ñahñi cuatyí ra, ta iin ñi ndyaa ra sihin ra Ndyoo gloria.

²⁷Ña zavaha ra tañi i zavaha ra cu zutu ta sa naha vatyí ña cuñi si sa cahñi ra quiti tandihi quivi sa cuenda cuatyí maa ra ta sa cuenda cuatyí ñiyivi vatyí sa yaha zavaha ra cuhva cuan quivi i saha ra sii maa ra ta i sihi ra sa cuenda maa yo.

²⁸Cuhva i sicoo ley sahnu, ndya maa ra cu zutu ta i sicoo cuatyí ra, zoco cuee ca i saha ra Ndyoo zivi ra ta i tyaa tyiño ra sii zehe ra sa cuu ra ra cu zutu, ta ñahñi cuatyí ra iyo tandihi cuii tyiemvu.

Cahan ra Jesús sihin ra Ndyoo sa cuenda yo

8 Ihya cuu minoo sa ñiñi sa i catyi ndi sihin ndo. Iyo minoo zutu ya cahnu sa cuenda maa yo. Vaha ca ra ta ziqui ra cu zutu i zatyíño tyiño ra Ndyoo cuhva sahnu. Ndyaa ra gloria siyo cuaha ra Ndyoo nu ndyaca ñaha ra Ndyoo tandihi.

²Yucuan zatyíño ra Cristo nu ii, nu cu si vehe ñuhu ra Ndyoo sa ndisa vityí. Maa ra Ndyoo i zavaha sii si ta yivi ñiyivi.

³Tahan tahan ra cu zutu ya cahnu cuñi si sa cua coo sa cua cuhva ra sii ra Ndyoo. Yucuan cuenda cuñi si sa coo tucu sa cua cuhva ra Cristo sii ra Ndyoo.

⁴Tatu sa vatyí ndyaa ra Cristo ñuu ñiyivi vityí, ma cuu ra minoo zutu

ya cahnu ihya ñuu ñiyivi vatyi sa iyo ra saha sa saha ra sii ra Ndyoo cuhva catyi ley sahnu.

⁵Ra yucuan zavaha ra minoo cuhva ñi, ta zacahnu ra sii ra Ndyoo sisi minoo vehe sa caa tañi caa sa iyo sisi gloria. Vatyi quivi sa cuñi zandaa ra Moisés sii si i catyi ra Ndyoo sihin ra vatyi nazacuenda vaha ra ta zavaha ra sii si tañi cuhva i zañaha ra Ndyoo sii ra xiñi yucu Sinaí.

⁶Zoco ra Cristo, i ñihi ra minoo tyiño vaha xaan ca ta ziqui tyiño i zavaha ra cu zutu ta sa naha. Sa cuenda tyiño saa i zandaa ra Ndyoo sihin ñiyivi sino iñi sii ra Cristo ta vityi cahan ra Cristo sa cuenda yo sihin ra Ndyoo. Vaha ca tyiño saa ya ta ziqui tyiño sahnu cuan vatyi vaha ca cuhva i cahan ra Ndyoo quivi i zandaa ra sii si.

⁷Ñá zatyiño vaha tyiño sahnu cuan vatyi tatu sa vatyi i zatyiño vaha si ma cuñi si sa coo inga sa saa.

⁸Zoco zuun ñi maa ra Ndyoo catyi vatyi cuñi si sa zama tyiño sahnu cuan vatyi i catyi ra:

Cua coo quivi sa cua zandei inga tyiño sihin ñiyivi hebreo, ñu ndyaa nu cu si Israel ta ñu ndyaa nu cu si Judá.

⁹Ma cuu si tañi tyiño i zandei sihin ñiyivi sahnu sii ñu quivi i tave sii ñu ñuu Egipto;

Vatyi maa ñu, ña tyaa ñu yahvi tyiño i zandei sihin ñu, Ta yucuan cuenda i zandoo ihne sii ñu.

Catyi ra Ndyoo.

¹⁰Zoco ihya cuu tyiño saa sa cua zandei sihin ñiyivi hebreo cuee ca, catyi ra Ndyoo.

Cua tyei ley sisi sa siñi tuñi xiñi ñu ta sisi añima ñu;

Ta yuhvi cua cuu Ndyoo sii ñu, Ta maa ñu cua cuu ñiyivi sii.

¹¹Ta ma cuñi ca si sa zacuaha ñu sii ñiyivi yucu vatyi sihin ñu a sii ra tahan ñu.

Ma cuñi si sa catyi ñu: “Nacoto ndo sii ra Ndyoo”;

Vatyi tandihi cuii ñu cua coto sii mi, ndya ra sahnu ca ta ndya ra ndyihí.

¹²Vatyi cua cundahvi iñi sii ñu sa cuenda sa ña vaha sa i zavaha ñu,

Ta ma nacohon ca iñi cuatyi ñu.

¹³Quivi i cahan ra Ndyoo cuhva ya sa cuenda minoo tyiño saa, cuñi si catyi si vatyi sa zandihí ra cuhva sa cuenda tyiño sahnu. Ta sa cua naa si.

Vehe ñuhu sa iyo ñuu ñiyivi ta vehe ñuhu sa iyo andivi

9 Sa xihna ñi tyiño i zandaa ra Ndyoo sihin ñiyivi, saha ra cuhva sii ñu yozo caa cua zacahnu ñu sii ra. Ta i sicoo minoo vehe ñuhu ihya ñuu ñiyivi nu i zacahnu ñu sii ra.

²⁻³I zavaha ñiyivi tañi minoo vehe zahma. Ta sisi si i sicoo uu tahan cuarto vatyi tyazi zava ñu sihin zahma. Sa xihna ñi cuarto cuan nañi si Nu Ii, ta sisi si i siyucu minoo candelero ta minoo mesa nu siyozo pan ii. Ta cuarto sa cu uu cuan, nañi si Nu Ii Xaan Ca.

⁴Sisi sa cu uu cuarto cuan i siyucu minoo altar xuhun cuan nu i sahmi ra cu zutu ya cahnu cutu ta minoo caja iñi xuhun cuan sa ñoho yuu nu ndyaa sa usi tahan

nduzu ñuhu ta tutatu ra Aarón ta minoo quiyi xuhun cuaan sa ñoho zuhva maná.

⁵Xiñi caja cuan nandyaa uu tahan ángel xuhun cuaan. Nañi si querubines. Ta ndyaa sa ndisi xaan sii maa ra Ndyoo nuu si. Ta zaaa nduu tahan ángel cuan ndisi si nuu caja cuan nu nañi si Nu Zaha Ra Ndyoo Tucahnu Iñi Sii Niyivi. Ma cuu nacatyí casi tandihi ca si sihin ndo vityi.

⁶Ta tatu sa ndyaa listo tandihi ndaha tyiño cuu quihvi ra cu zutu sisi cuarto sa xihna ñi cuan ñaa ñi cuhva cuñi ra sa cuenda sa zavaha ra tyiño ra.

⁷Zoco minoo tuhun ñi ra cu zutu ya cahnu cuu quihvi sisi cuarto cu uu cuan. Cuu quihvi ra minoo tuhun ñi saha sa minoo cuiya. Ta ñaa ra ñiñi quití sa cua quití ra nu nañi si Nu Zaha ra Ndyoo Tucahnu Iñi Sii Niyivi. Tacuan i zavaha ra sa cuenda cuatyí maa ra ta sa cuenda cuatyí tandihi ñiyivi.

⁸Ta sihin tandihi cuhva cuan zañaha Tatyí Ii sii yo vatyí quivi cuan ñá cuu quihvi ndya vaha ñi ñiyivi nu ndyaa ra Ndyoo vatyí ndyaa inga vehe ñuhu cuan, ta maa ñi ra cu zutu cuu quihvi yucuan.

⁹Ta cuhva cuan zañaha si minoo cuhva ñiñi xaan sii maa yo vatyí sihin cuhva sahnu cuan i saha maa ra cu zutu sa saha maa ñiyivi sii ra Ndyoo, zoco ñá zanduvaha si sii ñu sa ndisa cuii.

¹⁰Vatyí cuhva sahnu cuan i cahan si maa ñi sa cuenda ñaa sa cuu casi ñiyivi ta ñaa sa cuu coho ñu ta yozo caa cua ndundií ñu, ta saha si cuaha nuu ley sa cua tyaa ñu

yahvi. Tandihí ihya zañaha si sii ñiyivi vatyí iyo cuatyí ñu ityi nuu ra Ndyoo. Cuhva sahnu cuan cuu sa cuñi ra Ndyoo sa cua zavaha ñiyivi ndya cua cuhva ra minoo cuhva saa sa vaha xaan ca.

¹¹I quisi ra Cristo vatyí cua cuu ra ra cu zutu ya cahnu sa cuenda minoo cuhva vaha ca, ta i quihvi ra sisi vehe ii sa ii xaan ca vatyí ndyaa si gloria. Yivi ñiyivi i zavaha sii si, ta ña ndyaa si ñuu ñiyivi ya.

¹²Ta ñá quihvi ra Cristo yucuan sihin ñiñi mvee ta sihin ñiñi minoo zindiqui luhlu. I quihvi ra nu ii xaan ca sisi gloria nu ndyaa ra Ndyoo vatyí sa sati ra ñiñi maa ra, ta sihin cuhva cuan i ñihí ra cuhva zandasi ra cuatyí tandihí yo tandihí cuii tyiemvu.

¹³Ta tatu sihin cuhva sahnu sa sati ñiñi mvee ta ñiñi zindiqui ta sa sahmi ñiyivi sii zindiqui ta cuu nduvaha ñiyivi zuhva sihin ra Ndyoo,

¹⁴vaha xaan ca cuu si vityí sihin ñiñi ra Cristo vatyí ñahñi cuatyí maa ra, ta i saha ra sii ra sii ra Ndyoo vatyí cua cuu ra sa cuenda cuatyí maa yo. I tyindyee Tatyí Ii sii ra, ta i cuu zavaha ra cuhva cuan. Zanduvaha si sii yo sa ndisa cuii, ta vityí ma caca xaan ca iñi yo yozo caa cua cuu ndasi cuatyí yo. Vityí tyaa yo yahvi sa ndisa cuii sii ra Ndyoo ndito.

¹⁵Ra Cristo cuu ra cahan saha ñiyivi ityi nuu ra Ndyoo sa cuenda tyiño saa i zandaa ra Ndyoo. Tacuan zavaha ra vatyí tacuan ta ñiyivi i casi ra Ndyoo cua cuu ñihí ñu sa ndasi cuatyí ñu tandihí cuii tyiemvu vatyí yucuan cuu

sa catyi ra Ndyoo sa cua kuhva ra sii ñu. Cua ñihi ñu sii si vatyi i sihi ra Cristo, ta yucuan cuenda ma tyiyahvi ca maa ñu sa cuenda cuaty i zavaha ñu quivi i sindyaa ñu sihin tyiño sahnu i zandaa ra Ndyoo, quivi tañaha ca zandaa ra tyiño saa.

¹⁶Tatu sa sihi minoo ñiyivi ta i zandoo ra minoo tutu ta catyi si ñaa ndaha tyiño ra cua ñihi minoo minoo ñiyivi sii ra, yoñi cua ñihi ndaha tyiño cuan tatu ma cuu zañaha ñu vatyi i sihi ndisa cuii sito ho si.

¹⁷Zoco tatu i sihi ndisa cuii ra, tacuan ta ziqui cuu cutyiño ñu tutu i tyaa ra sa cuenda ndaha tyiño ra, ta cacu ndisa cuii tyiño i zandaa ra sa cuenda si.

¹⁸Yucuan cuenda ndya sa xihna ñi tyiño i zandaa ra Ndyoo ta i sati niñi quitì sa cuenda si vatyi cuñi si sa coo minoo sa cuu ta cua coto ñiyivi vatyi cua zavaha ra Ndyoo kuhva catyi ra.

¹⁹Vatyi sa yaha nacaty i ra Moisés tandihi usi tahan ley maa ra Ndyoo sihin tandihi ñiyivi, ta ziqui i quihin ra niñi zindiqui lee ta niñi mvee, ta i tyihi ra ndutya, ta i zatyii ra zuhva zoco yutu sa nañi hisopo sa nuhñi sihin yuhva cuaha, ta i quitì ra sii si nuu tutu nu ndyaa ley cuan, ta i zatyii ra sii si ta sii tandihi ñiyivi sihin niñi ta ndutya cuan.

²⁰Ta i catyi ra Moisés: “Ihya cuu niñi sa cuenda tyiño zandaa ra Ndyoo sihin ndo. Ihya cuu kuhva catyi ra cua zavaha ndo.” Tacuan i catyi ra Moisés.

²¹Ta zuun ñi kuhva cuan i quitì ra niñi sisi vehe ñuhu cuan ta nuu

tandihi ndaha tyiño sa sityiño ñiyivi sa cuenda sa zacahnu ñu sii ra Ndyoo quivi cuan.

²²Cuhva catyi ley sahnu cuan cuñi si catyi si sa sa vatyi tandihi nduvaha ityi nuu ra Ndyoo sihin sa quitì ñiyivi niñi nuu si. Ta tatu ñahñi niñi cua cati, ma cuu ndasi cuaty i ñiyivi.

I zandihi ra Cristo kuhva iyo sii cuaty i quivi i saha ra sa cuu ra

²³Ta ndaha tyiño sa iyo ñuu ñiyivi ya, minoo kuhva ñi cuu si sii sa iyo sisi gloria. Ta zuun ñi kuhva sa nduvaha si ityi nuu ra Ndyoo, ta tacuan tucu cuñi si sa ndu-ii sa iyo sisi gloria, zoco sihin minoo kuhva vaha xaan ca.

²⁴Vatyi ra Cristo ñá quihvi ra sisi minoo vehe i zavaha ñiyivi sa caa kuhva caa vehe sa cuu vehe ra Ndyoo sa ndisa. I quihvi maa ra sisi gloria, ta cahan ra sihin ra Ndyoo sa cuenda maa yo.

²⁵Ña cuñi si sa cuu ra Cristo cuaha saha tañi zavaha ra cu zutu ya cahnu hebreo ihya ñuu ñiyivi nu quihvi ra vehe ii sihin niñi quitì tahan tahan cuiya.

²⁶Vatyi tatu tacuan cuñi si sa cuenda ra Cristo, cua ndyehe ra tundoho cuaha saha ndya ta sino ñuu ñiyivi ta ndya vityi. Zoco ña tacuan cuu si. I quisi ra Cristo minoo saha ñi, ta i quisi ra vatyi cua zandihi ra kuhva iyo sii cuaty i. Ta i zandihi ra kuhva iyo sii si quivi i saha ra sa cuu ra.

²⁷Ta ñuu ñiyivi ya, minoo saha ñi cua cuu yo, ta ziqui cua tyicuhva ra Ndyoo sii yo.

²⁸Ta zuun ñi kuhva cuan i cuu si sihin ra Cristo. I sihi ra minoo saha

ñi sa cuenda cuatyí cuaha ñiyivi. Ta cua quisi ra inga saha zoco yivi ca sa cuenda sa cua cuu ra sa cuenda cuatyí yo. Inga saha cua quisi ra vatyí cua zacacu ra sii ñiyivi sa ndatu xaan sii ra.

10 Ley sahnu cuan, i cuu si tañi minoo xiñahñu ñi sii sa vaha sa cua coo cuee ca, zoco yivi sa vaha cuan cuu ley sahnu cuan sa ndisa vatyí sa cuenda cuhva sahnu cuan ta tahan tahan cuiya ta saha maa ñiyivi sa saha ñu sii ra Ndyoo, zoco ñá cuu zanduvaha si sii ñu sihin ra Ndyoo sa ndisa cuii.

²Tatu sa vatyí i nduvaha ñu sihin ra Ndyoo sa ndisa sihin cuhva cuan, minoo tuhun ñi saha cua zavaha ñu sii si ta sa ndasi ñi cuatyí ñu ta ma caca ca iñi ñu sa iyo ca cuatyí ñu.

³Zoco i saha ñu sa saha ñu sii ra Ndyoo tahan tahan cuiya, ta i nacohon iñi ñu cuatyí ñu cuhva cuan.

⁴Vatyí niñi zindiqui ta niñi mvee, ma cuu zandasi si cuatyí yo.

⁵Yucuan cuenda quivi i quisi ra Cristo ñuu ñiyivi i catyí maa ra sihin ra Ndyoo Zutu ra:

Ña cuzii iñun sihin sa sahañi ñiyivi quiti ta saha ñu suun a ñaa inga sa cua cuhva ñu suun.

Yucuan cuenda i zavohon coño ñuhi vatyí cua cuu cuhve sii si suun.

⁶Ñá tahan iñun ñaa sa cua cahmi ñiyivi a ñaa sa cua cuhva ñu sa cuenda cuatyí ñu.

⁷Ta ziqui i catyí mi: “Ndyehe Ndyoo Zuti sa vasi zavehi cuhva cuñun

Tañi catyí si nuu tutu moo.”

⁸Tacuan i catyí ra Cristo, ta nu i catyí ra: “Ña cuñun ta ña tahan iñun ñaa sa saha maa ñiyivi ta sa saha ñu sa cuenda cuatyí ñu cuhva catyí ley sahnu”,

⁹ta ziqui i catyí tucu ra: “Ndyehe, vasi zavehi cuhva cuñun.” Ta sihin cuhva cuan ta zandihí ra Cristo cuhva sahnu ta quisaha tucu ra inga cuhva saa.

¹⁰Ta sihin cuhva saa ya, ndasi cuatyí yo, ta nduvaha yo sihin ra Ndyoo tandihí cuii tyiemvu vatyí sihi ra Cristo sa cuenda yo.

¹¹Sihin cuhva sahnu cuan nandyaa ra cu zutu ityi nuu altar tandihí quivi, ta tandihí quivi saha xaan ra sa saha ra sii ra Ndyoo, zoco ñá cuu zandasi si cuan cuatyí ñiyivi numinoo saha.

¹²Zoco i saha maa ra Cristo zuun ñi sii maa ra sii ra Ndyoo sa cuenda cuatyí yo minoo tuhun ñi saha, ta ziqui i sicundyaa ra siyo cuaha ra Ndyoo.

¹³Ndatu ra quivi sa cua tyihi ra Ndyoo sii tandihí ra xaan iñi sii ra sisi saha ra.

¹⁴Vatyí sihin sa minoo tuhun ñi saha i sihi ra Cristo ta ndisa cuii i zanduvaha ra ityi nuu ra Ndyoo sii tandihí ñiyivi cua sino iñi sii ra.

¹⁵Ta saha tucu Tatyí Ii sa ndaa sa cuenda si vatyí catyí ra:

¹⁶Ihya cuu tyiño cua zandei sihin ñiyivi hebreo

Vazu ñá zavaha ñu cuhva catyí inga tyiño i zandei sihin ñu sa xihna ñi.

Cua tyei lei sisi añima ñu, Ta cua tyei sii si sisi sa siñi tuñi xiñi ñu.

(Tacuan ta cua zavaha ñu sii si.)

¹⁷Ta ziqui i catyi tucu ra Ndyoo:

Ta ma nacohon ca iñi cuatyí ñu ta cuhva ñá tyaa ñu yahvi sii.

¹⁸Ta tatu sa zandasi ra Ndyoo cuatyí ñiyivi, ña cuñi ca si sa cahñi ñiyivi quití a sa cuhva ñu inga sa cua cuhva ñu sii ra Ndyoo sa cuenda cuatyí ñu.

Cuñi si sa natuhva yo sii ra Ndyoo

¹⁹Yucuan cuenda, ndoho hermanos, cuu quihvi maa yo nu ii xaan ca nu ndyaa ra Ndyoo vatyí i sati ra Jesús ñiñi ra.

²⁰Ihya cuu cuhva saa i nuña ra Cristo sa cuenda maa yo vatyí i saha ra sa cuu ra. Ta cuhva cuan i ndata minoo zahma sa ndita caa nuu ra Ndyoo, ta vityí cuu quihvi yo nu ndyaa ra Ndyoo, ta cua cundito yo tandihi cuii tyiemvu.

²¹Vityí ra cu zutu ya cahnu sa cuenda maa yo ndyaca ñaha ra tandihi vehe ra Ndyoo.

²²Yucuan cuenda natuhva yo sii maa ra Ndyoo. Ta ma ndu-uu iñi yo. Ñiñi xaan cuu iñi yo vatyí cua tiñ cuenda ra sii yo vatyí sa nacatya ñiñi ra Cristo añima yo, ta ma caca xaan ca iñi yo sa cuenda cuatyí yo vatyí ñahñi ca si, ta sa sicoo ndutya yo.

²³Ta vityí ma ndu-uu iñi yo, ta ma caca xaan iñi yo tatu cua zacacu ra Ndyoo sii yo a ma zacacu ra vatyí sa i catyi ra vatyí cua zacacu ra sii yo, ta ñiñi xaan cuñi si cuu iñi yo sii ra.

²⁴Ta nanducu yo cuhva tyindyee tahan yo sii tahan yo, ta cuhva cuan cua cuñi xaan ca yo sii tandihi hermano, ta cua zavaha xaan ca yo sa vaha.

²⁵Iyo ñiyivi ña sahan ca ñu culto, zoco maa yo ma zandoo yo sa tatahan yo. Ta nacuhva yo tundyee iñi sii minoo yo ta sii inga yo, ta ñiñi ca cuñi si vityí vatyí ndyehe ndo vatyí sa cuñi saa quivi cua tyicuhva ra Ndyoo sii ñiyivi.

²⁶Ta vityí sa sito yo ñaa sa cuu sa ndisa, ta tatu catyi yo vatyí ña sino ca iñi yo, ma cuu ca zandasi ra Ndyoo cuatyí yo tatu tacuan zavaha yo.

²⁷Ma cuu caca iñi yo vatyí cua ñiñi yo sa vaha, tatu tacuan zavaha yo. Cua cuxaan xaan ra Ndyoo sihin yo quivi cua tasi tuñi ra sii ñiyivi. ñin ñi cua cayu yo sihin ñiyivi xaan iñi sii ra Ndyoo.

²⁸Ta sa naha tatu ñá tyaa minoo ñiyivi yahvi sii ley i saha ra Ndyoo sii ra Moisés, ta tatu i saha uu a uñi tahan ñiyivi sa ndaa sa cuenda cuatyí ra, ñá cundahvi iñi ñiyivi sii ra. I sahñi ñu sii ra.

²⁹¿Atu ña sito ndo vatyí ñiñi xaan ca tahan si ndoho ñiyivi ña sino iñi sii Zehe ra Ndyoo? Ña tyaa ñu yahvi sii ñiñi ra Cristo sa sati ra quivi i zandaa ra Ndyoo tyiño saa sihin yo. Ta zacuxaan ñu sii Tatyí Ii cuhva cuan. Ta saha ra Ndyoo Tatyí Ii ra sii yo vatyí tyindyee ra sii yo.

³⁰Ta sito maa yo sii ra i catyi: “Yuhvi cuu ra cua cañi sii ñiyivi. Cua tasi tuñi sii ñu sa cuenda sa ña vaha sa i zavaha ñu.” Ta iyo tucu inga nu catyi si tyehen: “Cua tyicuhva ra ndyaca ñaha sii yo sii ñiyivi sii ra.” Catyi si.

³¹Minoo sa zayuhu xaan sii yo cua cuu si tatu tahan si sii yo sa cañi ra Ndyoo sii yo.

³²Zoco nacohon iñi ndo cuhva i cuu si sihin ndo quivi nacaa

quisaha sino iñi ndo sii ra Cristo. I ndoo ndo sihin ra Cristo vazu yii xaan i cuu si, ta i ndyehe xaan ndo tundoho sa cuenda ra.

³³Iyo saha i zacucahan xaan ñiyivi nuu ndo ityi nuu cuaha xaan ñiyivi. Quiñi xaan i cahan ñu sii ndo, ta i zandyehe xaan ñu tundoho sii ndo. Ta iyo saha i ndyehe ndo tundoho vaty i zandyehe ñiyivi tundoho sii inga ra tahan ndo.

³⁴Vaty i cundahvi iñi ndo sii ra ñoho vehe caa. Ta zii xaan i cuñi ndo vazu i nama ñiyivi ndaha tyiño ndo vaty sito ndo vaty cua ñihi ndo ndaha tyiño vaha ca sa ma tiv i ta ma cunaa.

³⁵Yucuan cuenda ma zaña ndo sa sino iñi ndo sii ra Cristo vity vaty cuee ca cua ñihi xaan ndo sa vaha sa cuenda si.

³⁶Cuñi si sa zandyehe xaan ndo iñi ndo, ta cua cuu zavaha ndo cuhva cuñi ra Ndyoo, ta ziqui cua ñihi ndo sa sa catyi ra Ndyoo vaty cua cuhva ra sii ndo.

³⁷Vaty catyi Tuhun Ndyoo: “Ña cucuee xaan ca ra. Sa cuñi quisi ra cua quisi.

³⁸Ta ra sa nduvaha ityi nuu ra Ndyoo vaty sino iñi ra sii ra, cuñi si sa ñii xaan cuu iñi ra sii ra tandih i saha vaty tatu quisaha nayuhu ra ta ndu-uu iñi ra, ma cuzii ca iñi maa ra Ndyoo sihin ra.” Tacuan catyi ra Ndyoo.

³⁹Zoco maa yo, yivi ñiyivi cunanuhu sata cuu yo. Maa ñu cuu ñiyivi cunaa. Zoco maa yo cuu ñiyivi sa ña zandoo sa sino iñi yo, ta cua cacu aña yo.

**Cuhva cuñi si sa cunii
iñi yo sii ra Ndyoo**

11 Tatu ñii cuu iñi yo sii ra
Ndyoo sa ndisa cuii, sito

vaha yo vaty tatu iyo minoo sa sa catyi ra Ndyoo sa cua cuhva ra sii yo ta vazu ña ndyehe yo sii si vityi, zoco cuee ca cua ñihi yo sii si.

²Ñiyivi i sino xaan iñi sii ra Ndyoo ta sa naha ñii xaan i cuu iñi ñu sii ra, ta yucuan cuenda i catyi ra Ndyoo vaty vaha ñu.

³Sihin sa ñii iñi yo ta sito yo vaty i cahan ra Ndyoo ta i sino ñuu ñiyivi. Cuu ndyehe yo sii si, zoco i sino si sihin sa ña cuu ndyehe yo.

⁴Ñii xaan i cuu iñi ra Abel, ta yucuan cuenda vaha ca sa i saha maa ra sii ra Ndyoo ta ziqui sa i saha ra Caín. I quihin ra Ndyoo sii sa i saha ra Abel, ta sihin cuhva cuan i zañaha ra vaty ndoo xaan i cuu ra Abel. Ta vazu sa naha sihi ra Abel, zoco siñi ca yo tuhun ra vazu ndya vityi cuhva i sino xaan iñi ra sii ra Ndyoo.

⁵I sino xaan iñi ra Enoc sii ra Ndyoo, ta yucuan cuenda ñá sihi ra. Cuahan ra sihin ra Ndyoo ñi vaty zii xaan i cuñi ra Ndyoo sihin ra.

⁶Tatu ña ñii cuu iñi yo sii ra Ndyoo, ña zii cua cuñi ra sihin yo vaty yoo ra cuñi tuhva sii ra Ndyoo, cuñi si vaty cua sino iñi ra vaty iyo ra Ndyoo, ta cuñi si vaty cua sino iñi ra vaty saha ra Ndyoo sa vaha sii ñiyivi nanducu sii ra.

⁷Ñii i cuu iñi ra Noé sii ra Ndyoo. I cahan ra Ndyoo sihin ra sa cuenda minoo sa cua coo ityi nuu ca, ta vazu tañaha ca ndyehe ra Noé minoo sa tacuan, zoco i tyaa ra yahvi sa cahan ra Ndyoo ta i zavaha ra minoo barco, ta cuhva cuan i zacacu ra sii ñiyivi sii ra. Sihin cuhva i sino iñi ra Noé sii ra Ndyoo ta i zañaha si vaty ñá sino

iñi tandihí inga ñiyivi. Ta sa cuenda sa sino iñi ra Noé ta i ndyehe ra Ndyoo sii ra tañi sa ñahñi cuatyí ra.

⁸Nñi iñi ra Abraham sii ra Ndyoo, ta i cana ra Ndyoo sii ra vatyí cua quita ra ñuu ra ta cuhun ra inga ñuu sa cua cuhva ra Ndyoo sii ra. Ta vazu ñá sito ra Abraham ndyamaa cua cuhun ra, zoco i tyaa ra yahvi ta cuahan ra.

⁹Ta quivi i saa ra inga ñuu cuan, nñi xaan i cuu iñi ra sii ra Ndyoo ta ñá zandaa ra minoo vehe vaha vatyí sa sito ra vatyí yivi ñuu maa ra cua cuu si ta yivi yucuan cua ndoo ra. Ta tacuan tucu i zavaha ra Isaac ta ra Jacob.

¹⁰Tacuan i zavaha ra Abraham vatyí ndatu ra sa cua cundyaca ra Ndyoo sii ra ndya inga ñuu vaha ca, ñuu i zavaha maa ra Ndyoo.

¹¹Nñi xaan cuu iñi maa ña Sara sii ra Ndyoo, ta i sicoo zehe ña vazu sa sahnu xaan ña, ta yivi ca ñaha coo zehe cuu ña. Zoco i ñihi ña zehe vatyí sica iñi ña vatyí cua zavaha ra Ndyoo cuhva catyí ra.

¹²Ta yucuan cuenda i sicoo xaan ñiyivi sii ra Abraham. Vazu sa sahnu xaan ra ta ma cuu ca coo zehe ñu, zoco i sicoo minoo, ta i sicoo cuaha xaan ñiyivi sii ra tañi iyo cuaha xaan tiñoo andivi a tañi ñiyiti sa iyo yuhu tyañuhu.

¹³Tandihí ñiyivi sa quehin tuhun ihya, nñi xaan i cuu iñi ñu sii ra Ndyoo, zoco i sihi ñu ta ñá ñihi ñu tandihí sa catyí ra Ndyoo vatyí cua cuhva ra, zoco i sito ñu vatyí cua quisi si cueue ca ta zii xaan i cuñi ñu, ta i catyí ñu vatyí yivi ñuu ñu cuu ñuu ñiyivi ya sa ndisa.

¹⁴Ta ñiyivi cahan cuhva cuan, zacoto ñu vatyí cuñi xaan ñu cuhun

ñu sica ca (ndya gloria nu cu ñuu ñu sa ndisa cuii).

¹⁵Vatyí tatu sa vatyí i ñoho xaan iñi ñu ñuu ñu nu i quita ñu, cuu cunanuhu ñu tatu cuñi ñu.

¹⁶Zoco ñá cuñi ñu cunuhu ñu ndya ñuu ñu vatyí cuñi ñu cuhun ñu inga ñuu vaha ca sa cuu gloria. Yucuan cuenda ña cahan nuu ra Ndyoo catyí ra vatyí Ndyoo cuenda ñu cuu sii ra, ta i zavaha ra minoo ñuu ndya andivi nu cua cuhun ñu.

¹⁷Quivi i nducu coto ihñi ra Ndyoo sii ra Abraham nñi xaan i cuu iñi ra Abraham vazu i catyí ra Ndyoo vatyí cahñi ra sii ra Isaac zehe ra. Ta ra Isaac i cuu minoo tuhun ñi zehe ra Abraham. Zoco i tyaa xaan ra Abraham yahvi sii ra Ndyoo vatyí i sino xaan iñi ra tuhun i saha ra Ndyoo sii ra.

¹⁸Vatyí sa i catyí ra Ndyoo sihin ra Abraham: “Sa cuenda ra Isaac ta cua coo cuaha xaan ñiyivi suun.”

¹⁹I sino iñi ra Abraham vatyí cuu zanandoto ra Ndyoo sii ñiyivi vazu sa sihi ñu. Ta cuu catyí yo vatyí i nandoto ra Isaac vatyí sa ndyaa sa cua cuu ra, ta ziqui i nacuhva ra Ndyoo sii ra sii zutu ra, ta ñá sihi ra.

²⁰Sa cuenda sa vatyí i sino iñi ra Isaac vatyí zavaha ra Ndyoo cuhva catyí ra, ta i sica ra sii ra Ndyoo vatyí cua cuhva xaan ra sa vaha ityí nuu ca sii ra Jacob ta ra Esaú zehe ra.

²¹Sa cuenda sa vatyí i sino iñi ra Jacob vatyí zavaha ra Ndyoo cuhva catyí ra, ta i sica xaan ra sa vaha sii ra Ndyoo sa cuenda tahan tahan zehe ra José. Quivi sa cuñi cuu ra Jacob ta si-iñi ndyaa ra sihin tutatu

ra, ta i zacahnu ra sii ra Ndyoo, ta i sica ra sa vaha cuan sii ra.

²²Sa cuenda sa vatyí i sino iñi ra José vatyí zavaha ra Ndyoo cuhva catyí ra, ta quívi sa cuñi cuu ra i cahan ra sa cuenda yiquí ra. Ta catyí ra vatyí cuñi ra vatyí naquihin ñiyívi yiquí ra cuhun sihin ñu quívi cua quita ñu ñuu Egipto.

²³Ñií xaan i cuu iñi zutu ta zihí ra Moisés sii ra Ndyoo, ta yucuan cuenda ñá saha ñu sa cuu ra. Quívi i cacu ra ta i ndyehe ñu vatyí ndasa xaan ra, ta i tyixehe ñu sii ra uñi tahan yoo vatyí ñá yuhu ñu sii ley i cahan rey ñuu cuan nu i catyí ra vatyí cua cuu tandíhi rayíi ndyíhi zehe ñiyívi.

²⁴Ta ra Moisés tucu ñií xaan i cuu iñi ra sii ra Ndyoo, ta quívi i sahnu ra, ñá cuñi ra cuu ra zehe ñañi ra rey Faraón.

²⁵Tahan ca iñi maa ra sa cua ndyehe ra tundoho sihin ñiyívi sino iñi sii ra Ndyoo, ta ma cuzíi iñi ra zuhva quívi zavaha ra cuatyí tañi zavaha ñiyívi ñuu Egipto.

²⁶I sica iñi ra vatyí vaha ca cua ndyehe ra tundoho sa cuenda ra Cristo, ra cua quisi cuee ca. Vaha xaan ca cuhva cuan ta ziquí tandíhi xuhun cuaan ñuu Egipto cuñi ra Moisés vatyí ndatu ra sa cua cuhva ra Ndyoo minoo sa vaha xaan ca sii ra cuee ca.

²⁷Ñií xaan i cuu iñi ra sii ra Ndyoo, ta yucuan cuenda i quita ra ñuu Egipto, ta ñá yuhu ra vazu i cuxaan xaan ra rey sihin ra. I zandyee xaan ra iñi ra vatyí sito ra vatyí cuahan ra Ndyoo sihin ra.

²⁸Ñií i cuu iñi ra sii ra Ndyoo, ta i zavaha ra cuhva catyí ra sa

cuenda sa cua cuu minoo mvee ticatyí lee tahan tahan vehe ta cua cahyí ñiyívi niñi ti yutu yuvehe ñu. Tacuan i zavaha ra vatyí ma cahñi ángel ra Ndyoo sii ra cu zehe nuu ñiyívi hebreo.

²⁹Ta ñií i cuu iñi tandíhi ñiyívi hebreo sii ra Ndyoo. Yucuan cuenda i yaha ñu Tyañuhu Cuaha cuan tañi sa sica ñu nu ñuhu ityí. Zoco ñiyívi ñuu Egipto cuan, ñá cuu yaha ñu. I sihi ñu sisi tyañuhu cuan.

³⁰Zuun ñi sa cuenda sa ñií cuu iñi ñu hebreo, ta i nduva nuzama siconduu ñuu Jericó vatyí i siconduu tandíhi ñu yuñuu Jericó usa tahan quívi tañi i catyí ra Ndyoo.

³¹Sa cuenda sa ñií cuu iñi ña Rahab sii ra Ndyoo ta ñá sihi ña sihin ñiyívi ñá tyaa yahvi sii ra Ndyoo ñuu ña. Vazu minoo ñaha zii iñi i cuu ña, zoco ñá sihi ña vatyí i tiin cuenda vaha ña sii ra hebreo, ra i sindyehe tatu cuu quindyaa ra ñuu ña.

³²¿Ta ñaa ca sa cuñi si sa catyí vityí? Ma cuyatyí ca quehin sa cuenda tandíhi cuií ñiyívi i cunií xaan iñi sii ra Ndyoo, tañi ra Gedeón, ra Barac, ra Sansón, ra Jefté, ra rey David, ra Samuel ta tandíhi inga ra profeta.

³³Sa cuenda sa ñií xaan cuu iñi ñu sii ra Ndyoo ta i zahacanaa ñu sii inga rey. I zavaha xaan ñu sa ndoo. I ñiñi ñu sa sa catyí ra Ndyoo vatyí cua cuhva ra sii ñu. I tyazi ñu yuhu ndicaha.

³⁴I ndahva ñu ñúhu sa ñiñi xaan cayu. I cacu ñu quívi i cuñi ñiyívi cahñi ñu sii ñu sihin espada. Vazu ña ñiñi ñu, zoco i zandundyeey ra Ndyoo

sii ñu. I cuu zahacanaa xaan ñu nu sahn̄i tahan ñu, ta i sino sihin ñu cuaha xaan ityi zandaru inga ñuu.

³⁵Ta iyo ñuzihi nii xaan i cuu iñi ñu ta i nandoto ñiyivi sii ñu sa yaha i sihi ñu. Zoco inga ñiyivi, nii xaan i cuu iñi ñu sii ra Ndyoo, zoco i ndyehe xaan ñu tundoho ta i sihi ñu vatyí ñá zandoo ñu sii ra Ndyoo vazú sihi ñu sa catyi ra. Sito ñu vatyí tatu ma zandoo ñu sa sino iñi ñu cua nandoto ñu minoo cuhva vaha xaan ca.

³⁶Inga ñiyivi tahan xaan ñu tundoho vatyí sacú ndyaa xaan ñiyivi sii ñu, ta i cañi ñu sii ñu, ta cuhva ndya sihn̄i ñu sii ñu sihin cadena ta tyihi ñu sii ñu vehe caa.

³⁷I cañi ñiyivi sihin yuu sii inga ñiyivi sino iñi sii ra Ndyoo, ta sii inga ñu i sahn̄dyá zava ñu. I nducu coto ihñi xaan ñu sii ñu. I sahn̄i ñu sii ñu sihin espada. Inga ñiyivi, ñahñi zahma ñu sicoo. I ndihvi ñu ñii mvee ticatyí ta ñii mvee. Ndahvi xaan ñu. Ndyehe xaan ñu tundoho. Ta quiñi xaan i zavaha ñiyivi sihin ñu.

³⁸Vaha xaan vaha xaan maa ñu sino iñi cuan, ta yaha xaan quiñi i zavaha ñiyivi ñuu ñiyivi sihin ñu. I sica noo ñu nu yoñi ñiyivi iyo ta yucu. Ta i quihvi xehe ñu yavi yuu ta yavi ñuhu.

³⁹Tandihí ñu cuan, nii xaan i cuu iñi ñu sii ra Ndyoo, ta vaha i cahan ra Ndyoo sa cuenda ñu, zoco ñá ñihi ñu sa sa catyi ra Ndyoo vatyí cua cuhva ra sii ñu.

⁴⁰Vatyí cuñi ra Ndyoo sa cua cuatu ñu ta ñihi ñu sa vaha ca ñin ñi sihin maa yo. ñin ñi sihin maa yo cua nduvaha xaan ñu ityi nuu ra.

Nanacohon iñi yo sii ra Jesús tandihí saha

12 Cuaha xaan ñiyivi sa nii xaan i cuu iñi sii ra Ndyoo ta sihi ñu ta ndyehe ñu sii maa yo vityí. Yucuan cuenda nazandoo yo sii tandihí sa zayanga sii yo, ta cua cuu cundyico yo sii ra Cristo. Ta nazandoo yo cuatyí yo vatyí cuu si tañi minoo xayú saha yo. Ta nazandyee xaan yo iñi yo ta zañihi yo cuhun yo ityi nuu sihin Tuhun Ndyoo.

²Nanacohon iñi yo sii ra Jesús tandihí saha. Maa ra cuu ra zañaha sii yo cuhva cuñi si sa cunii xaan iñi yo sii ra Ndyoo. I sito ra vatyí zii xaan cua cuñi ra cuee ca, ta yucuan cuenda i saha ra sa sahn̄i ñiyivi sii ra. Ñá tyaa ra yahvi sii ticahan nuu sa cuu ra. Ta vityí ndyaa ra siyo cuaha ra Ndyoo.

³Tatu cuñi ndo sa ma cundihi iñi ndo ta ma ndu-uu iñi ndo sa zatyíño ndo tyiño ra Ndyoo, zaha ndo cuenda cuhva i zandyee xaan ra Jesús iñi ra sihin cuhva i zavaha xaan ñiyivi sa ña vaha sihin ra.

⁴Vatyí maa ndo tañaha ca cundyee iñi ndo sa zavaha ndo sa vaha cuhva ndya cati ñiñi ndo saha sa ñá zavaha ndo sa ña vaha.

⁵Ta çatu sa i naa iñi ndo cuhva vaha cahan Tuhun Ndyoo sihin ndo tañi sa zehe ra Ndyoo cuu sii ndo? Ta catyi si tyehen:

Zehe luhli, tyoon yahvi tatu zandoho ra Ndyoo suun,
Ta zandyeeun iñun tatu cañi ra suun;

⁶Vatyí tatu cuñi xaan ra Ndyoo sii minoo ra, zandoho ra sii ra,

Ta ñihi xaan cañi ra sii tandihi ñiyivi tiin cuenda ra.

⁷Cañi ra Ndyoo sii ndo vatyí cuñi ra sa cua cutuhva vaha ndo. Tacuan zavaha ra vatyí zehe ra cuu sii ndo. Yoñi zehe ñiyivi sa ma ndoho si zacuu zutu si.

⁸Tuhva ra Ndyoo cañi zuhva sii tandihi yo sa cuu zehe ra. Tatu ma cañi ra sii ndo, cuñi si catyi si vatyí yivi zehe ra cuu sii ndo sa ndisa.

⁹Ta inga tucu cuhva, tyaa yo yahvi sii zutu yo, ra ñuu ñiyivi ya, tatu zandoho ra sii yo. ¿Atu ña ñiñi xaan ca sa tyaa yo yahvi sii ra Ndyoo ta cundito yo tandihi cuii tyiemvu?

¹⁰Vatyí zutu yo sa iyo ñuu ñiyivi ya, i cañi ra sii yo zuhva quivi cuhva cuñi maa ra. Zoco ra Ndyoo Zutu yo, cañi ra sii yo minoo cuhva sa cua tyindyee sii yo. Ta cuhva cuan, cua nduu yo ñiyivi vaha xaan tañi maa ra.

¹¹Quivi sa ndoho yo, ña zii cuñi yo. Nducuihya iñi yo zacuu si. Zoco cuee ca ta nduu yo ñiyivi vaha sa ndisa cuii ta zii cuñi yo tatu cutuhva yo sa zañaha ra Ndyoo sii yo quivi cañi ra sii yo.

Ica xaan tatu ma tyaa yo yahvi sa cahan ra Ndyoo

¹²Yucuan cuenda zandyee ndo iñi ndo, ta ma caca iñi ndo vatyí ma cuu ca cundyico ndo ityi ra Cristo.

¹³Caca tandihi ndo ityi vaha. Tacuan ta yoñi ndo cua ndoyo ñuhu vazú ta sino vaha ca iñi ndo. Cua ndundyee xaan ca iñi ndo sihin Tuhun Ndyoo.

¹⁴Nducu ndo cuhva coo sa taxi sii ndo sihin tandihi ñiyivi. Ta

nducu ndo cuhva cuu ndo ñiyivi vaha xaan tañi tahan si cuu ñiyivi ra Ndyoo. Vatyí tatu ña tacuan iyo ndo, ma ndyehe ndo sii ra Ndyoo.

¹⁵Zaha vaha ndo cuenda sii minoo ndo ta sii inga ndo coto coo minoo ndoho ma sino ca iñi sii ra Cristo, ta ma ñihi ca ra cuan sa cua cuhva ra Ndyoo sii ndo. Ta coto quita minoo ra sa tacuan ta cua zañaha ra minoo cuhva ña vaha nu yucu ndo ta ma sino ca iñi ndo, ta cuaha xaan ndo cua tiví.

¹⁶Ta coto ñáha cuzu ndo sihin minoo ñaha tatu yivi ñazihí ndo cuu, ta coto ñáha zavaha ndo minoo sa ña vaha ta cua zañaha si vatyí ña sino iñi ndo sii ra Ndyoo sa ndisa cuii. Tañi ra Esaú ta sa naha, i cuñi ra sa cuzama ra, ta yucuan cuenda i xico ra tandihi ndaha tyiño sa cua tahan si sii ra sii yañi ra, ta ñá ñihi ra sii si.

¹⁷Sa sito ndo vatyí cuee ca i cuñi ra nañihi ra sa vaha cuan, zoco ñá cuu ca. Ñá cuu ca ndu-uu iñi ra cuatyí ra vazú i sacú xaan ra.

¹⁸Ta maa ndo, ma tahan ca si sii ndo tañi i tahan si sii ñiyivi hebreo vatyí ña vasi ndo nu ndyaa minoo sa cuu ndyehe ndo. Ma ndyehe ca ndo sa cayu xaan ñúhu ta cuaha xaan inga sa iyo tañi sa ñaa ta tyiyatyí. (Tacuan i tahan ñiyivi hebreo quivi i saha ra Ndyoo ley ra sii ñu.)

¹⁹Ñá siñi maa ndo nduzu cutu ta nduzu ra Ndyoo tañi quivi i cahan ra sihin ñu hebreo ndya cuhva sica ñu tumañi iñi sa ma cahan ca ra.

²⁰Ñá cuu cundyee iñi ñu tyiño i tava ra Ndyoo vatyí i catyi ra vatyí tatu vazú minoo quiti cua tiin sii

yucu Sinaí cuan, cuñi si sa cahñi ñiyivi sii ti.

²¹Iyo xaan i cuu tandihí cuhva cuan ndya cuhva ndya i catyi ra Moisés: “Yuhu xein ndya cuhva ñihi.” I catyi ra quivi cuan.

²²Zoco maa ndo cuahan ndo ndya inga yucu sa ñańi Sión. Yucuan cuu ñuu maa ra Ndyoo ndito. Ñuu Jerusalén sa ndyaa andivi cuu si. Nu iyo cuaha xaan cuaha xaan ángel sa zii xaan cuñi.

²³Ta nu yucu tandihí ñiyivi sino ińi, ñu sa ndyaa zivi andivi. Ta nu ndyaa ra Ndyoo, ra cua tyicuhva sii tandihí ñiyivi, ta nu yucu ańima ñiyivi vaha, ta sa nduu ñu ñiyivi ñahñi ca cuatyí.

²⁴Ta nu ndyaa ra Jesús, ra sa cahan saha ñiyivi sa cuenda tyińo saa i zandaa ra Ndyoo sihin ñiyivi. I sati nińi ra Jesús vatyí cua ndasi cuatyí ñiyivi, ta ña sica si sa cuu ñu tańi i zavaha nińi ra Abel.

²⁵Yucuan cuenda coto vaha ndo sii ndo ta tyaa ndo yahvi sii ra cahan sihin ndo vatyí tatu ñá cacu ñiyivi hebreo sa ñá tyaa ñu yahvi sii ra Moisés, vihi cuui ca maa yo tatu ma tyaa yo yahvi sii ra cahan ndya andivi.

²⁶Quivi i cahan ra ndya Yucu Sinaí i zacanda nduzu ra sii ñuhu. Ta vityí catyi ra: “Inga saha cua zacande ñuhu ñuu ñiyivi ta andivi tucu.”

²⁷Ta sa cahan ra cuhva cuan cuñi si catyi si vatyí quivi cua zacanda ra sii si ta cua zanaa ra sii tandihí sa cuu naa, ta cua nandoo maa ñi sa ma cuu cunaa. Nu ndyaca ñaha ra Ndyoo cuu sa ma cuu cunaa,

²⁸ta yucuan cua cundyaa maa yo. Yucuan cuenda nazacahnu xaan yo sii ra Ndyoo cuhva cuñi maa ra. Ta nayuhu xaan yo sii ra.

²⁹Vatyí ra cu Ndyoo maa yo ñúhu cuu ra, ta cua zanaa ra sii tandihí sa ña vaha.

Cuhva cuñi si zavaha yo ta cua tahan ińi ra Ndyoo

13 Ma zandoo ndo sa cuñi xaan ndo sii tandihí hermano.

²Cuhva ndo sa casi ñiyivi saa vehe ndo vazu ña sito vaha ndo sii ñu vatyí iyo saha i zacasi ñiyivi sii ángel cuhva cuan, ta ña sito ñu tatu ángel cuu ra.

³Ma naa ińi ndo sii ra ñoho vehe caa. Cundahvi ińi ndo sii ra tańi sa maa ndo ñoho vehe caa. Ta cundahvi ińi ndo sii ra zavaha xaan ñiyivi sa ña vaha sihin vatyí sa tuu ińi ndo yozo caa iyo tundoho cuan vatyí ñiyivi cuu tucu maa ndo.

⁴Tatu sa tindaha ndo, tyaa ndo yahvi sii si, ta ma zavaha ndo sa quińi sihin inga ñaha a sihin inga rayii. Cua tasi tuńi xaan ra Ndyoo sii ñiyivi zavaha sa quińi tańi ra quixi sihin inga ñaha sa yivi ñazihí ra cuu.

⁵Ma cuu ndo ñiyivi sa cuñi xaan xuhun. Ndo ndo vaha sihin sa iyo sii ndo vatyí sa i catyi maa ra Ndyoo: “Ma zandoi sii ndo, ta ma zańe sii ndo.”

⁶Yucuan cuenda nii xaan cuu ińi yo ta catyi yo:

Ra Ndyoo cuu ra tyindyee sii;
Ma yuhi ñaa sa cua zavaha
ñiyivi sii.

⁷Nacohon iñi ndo sii ra i zacuaha Tuhun Ndyoo sii ndo. Nacañi iñi ndo sa cuenda cuhva i quita vaha maa ra, ta nii xaan cuu iñi ndo tañi sa nii iñi maa ra.

⁸Ña záma ra Jesucristo. Zuun ra cuu ra icu, ta zuun ra cuu ra vityi ta tandiñi cuii tyiemvu.

⁹Ma zandoo ndo ityi vaha, ta ma sino iñi ndo ñaa tuhun saa a ñaa sa ziiñi cua zacuaha ñiyivi. Saha maa ra Ndyoo tumañi iñi sii yo, ta tacuan ta cua ndundyee iñi yo sihin Tuhun Ndyoo ta yivi sa caca xaan iñi yo sa cuenda ñaa sa ma cuu casi yo vatyí ña tacuan ta nduu yo ñiyivi vaha ityi nuu ra Ndyoo. Ñahñi tyindyee cuhva cuan sii ñiyivi tyaa xaan yahvi sii si.

¹⁰Iyo minoo altar sa cuenda maa yo. Cruz nu i sihi ra Cristo cuu si. Ta ma cuu tyindyee si sii ñiyivi nducu cuhva cacu ñu sihin sa tyaa xaan ñu yahvi sii cuhva sahnu cuan tañi zavaha ñiyivi hebreo sa ña sino iñi sii ra Cristo.

¹¹Sihin cuhva sahnu cuan, i sahñi ra cu zutu ya cahnu quití sa cuenda cuatyí ñiyivi. I sindyaca ra niñi ti sisi vehe ñuhu nu ii, ta i sahmi ra sii ti ndya zava yuñuu.

¹²Yucuan cuenda i ndyehe tucu ra Jesús tundoho ndya zava yuñuu vatyí cua zanduvaha ra sii ñiyivi sihin niñi maa ra.

¹³Yucuan cuenda nacuhun maa yo ndya zava yuñuu sihin ra Cristo. (Cuñi si catyi si vatyí ma cundyico ca yo costumbre sahnu tañi zavaha inga ñiyivi. Cua cundyico yo sii ra Cristo ta ziiñi ñiyivi cuu yo.) Natyaa siyo yo sii yo sii costumbre sahnu

vazu ndyehe yo tundoho sa cuenda si.

¹⁴Vatyí ñuu ñiyivi ya; yivi ñuu maa yo cuu si; nanducu maa yo sii minoo ñuu sa cua coo cuee ca.

¹⁵Nanducu yo sa cua tyindyee ra Jesús sii yo, ta ziqui cua nacuhva yo tyahvi ndyoo sii ra Ndyoo tandiñi cuii cuhva. Cua catyi yo sihin ñiyivi vatyí sito yo sii ra.

¹⁶Ma zaña ndo sa zavaha ndo sa vaha ta sa zasa ndo sa sii ndo sii ñiyivi ndahvi vatyí zii xaan cuñi ra Ndyoo tatu zacahnu yo sii ra cuhva cuan.

¹⁷Tyaa ndo yahvi sii ra cu nuu sii ndo sa cuenda Tuhun Ndyoo. Zavaha ndo cuhva catyi ra vatyí zacuenda ra sii ndo ta ma ndoyo ñuhu ndo. Cua nacuhva ra cuenda sii ra Ndyoo sa cuenda tyiño ra. Tatu zavaha maa ndo sa vaha, zii cua cuñi ra quivi cua cuhva cuenda ra, zoco tatu ma zavaha ndo sa vaha, ña zii cua cuñi ra, ta cua ndoho ndo.

¹⁸Cahan ndo sihin ra Ndyoo sa cuenda ndi vatyí sito vaha ndi vatyí zavaha ndi sa vaha, ta cuñi xaan ndi zavaha ca ndi sii si.

¹⁹Ta zañiñi sii ndo vatyí caca ca ndo sii ra Ndyoo sa cuende vatyí tacuan ta cua cuu quite ihya ta quisi nanuhi nu yucu ndo yatyí ca.

²⁰Maa ra Ndyoo cuu ra saha sa coo sa taxi añaño yo. I zanandoto ra sii ra Jesucristo, ra ndyaca ñaha sii yo. Ra Jesús cuu ra zacuenda xaan sii yo tañi zacuenda minoo ra cu pastor sii mvee ticatyí zono ra. Sa cuenda sa i sati niñi ra Jesús quivi i zandaa ra Ndyoo tyiño saa

sihin yo ta i nduu ra pastor cuenda yo.

²¹Natyindyee maa ra Ndyoo sii ndo sihin tundyee iñi maa ra sa cuenda ra Jesucristo, ta cua cuu zavaha ndo tandihi cuhva cuñi maa ra. Ta nazacahnu yo sii ra Jesucristo tandihi cuii tyiemvu. Ta nacuu si tacuan, ta nacuu si sa ndisa.

²²Zoco sa ndyoo ñi ndoho hermanos tyizoho vaha ndo sa catyi ihya vatyí ña cuaha xaan tyei.

²³Cuñi sa cua coto ndo vatyí sa quita ra hermano Timoteo vehe caa vityi. Tatu saa ra ihya yatyí, cua cuhin sihin ra nu yucu ndo.

²⁴Cuhva ndo minoo nacumi sii tandihi ra hermano ta sii ra hermano ra cu nuu sii ndo. Ra hermano nu cu si Italia tasi ra minoo nacumi sii ndo.

²⁵Nacuhva xaan ra Ndyoo tumañi iñi sii tandihi ndo.